

до міжнаціонального і міжконфесійного діалогу), уміння виявляти і поважати різні точки зору, розуміння потреб і можливостей інших людей; у тому числі зазначає, що підручник також не може містити інформацію, що спотворює зміст прав людини чи дає хибне уявлення про них [5].

Зауважимо, що аналізованим Наказом передбачені критерії оцінювання електронних версій підручників для закладів загальної середньої освіти для науково-методичної та психолого-педагогічної експертизи. Однак, критерії для здійснення антидискримінаційної експертизи досі відсутні.

Проведення антидискримінаційної експертизи підручників (АНЕП) потребує штату експертів. Їх підготовку очолюють фахівці Гендерного інформаційно-аналітичного центру «КРОНА» (<http://www.krona.org.ua/>), за ініціативи якого відбуваються тренінги зі створення недискримінаційного освітнього контенту, освітні гендерні експерименти і конференції, функціонують літні гендерні школи, видається спеціалізована з гендеру та антидискримінації навчальна література, у тому числі «Гендерний педагогічний альманах», гендерночутлива наочність для шкіл і дитячих садків, пропонуються гендерночутливі сценарії виховних заходів.

На особливу увагу заслуговує курс «Антидискримінаційні лінзи: проекція на освіту», співorganizаторами якого, разом із ГІАЦ «КРОНА», є Державна освітня установа «Навчально-методичний центр з питань якості освіти» Міністерства освіти і науки України, Представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні, Громадська організація «ЕдКемп Україна». Цей курс є дистанційною частиною навчально-сертифікаційної програми з підготовки експерток і експертів з антидискримінаційної експертизи освітнього контенту. Він цілком присвячений темі дискримінації за ознакою статі, оскільки ця тема, як свідчить практичний досвід укладачів курсу, виявляється найскладнішою для сприйняття і прийняття [1].

Навчання у курсі здійснюється за чотирма модулями: 1) Поняття про гендер – що таке гендер, нормативне підґрунтя державної гендерної політики, гендер і нерівність; 2) Як «просто діти» стають «справжніми» хлопчиками і дівчатками: факти про найтаємнініше у світі «конструкторське бюро» – «механіка» гендерного конструювання, про агентів впливу та їх інструменти, «гендерні лекала» зовнішнього вигляду, іграшки як репетиція дорослих гендерних ролей, гендерне гуртування, школа як «гендерна контузія», гортаючи сторінки підручника, «гендерні помилки вчительства»; 3) Гендерні стереотипи: впізнаємо і долаємо; 4) Гендерночутлива мова як ресурс подолання дискримінації – андроцентризм у мові, сексизм у мові, мовна політика, роль медій у гендерному реформуванні мови. Наприкінці курсу подані узагальнені рекомендації, які стануть у нагоді не тільки експерткам і експертам АНЕП, але й авторкам і авторам підручників.

Перспективою подальшого дослідження бачимо розроблення критеріїв для здійснення антидискримінаційної експертизи шкільних підручників.

Література

1. Антидискримінаційні лінзи: проекція на освіту / Дистанційний курс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu.krona.org.ua/course/view.php?id=6>
2. Експертиза шкільних підручників : інструктивно-методичні матеріали для експертизи електронних версій проектів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів [посібник] / за заг. ред. О. М. Топузова, Н. Б. Вяткіної. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 128 с.
3. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертизи проектів підручників для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів : за заг. ред. О. М. Топузова. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 128 с.
4. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертів щодо здійснення антидискримінаційної експертизи електронних версій проектів підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 5 та 10 класів закладів загальної середньої освіти; за заг. ред. О. А. Малахової. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, ДНУ Інститут модернізації змісту освіти, 2018. – 39 с.
5. Інструктивно-методичні матеріали для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників / Наказ МОН України від 31.10.2018 № 1183 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1nnbIUaTMfBmiEgIf8YHBOjnQiwtdDgyE/view>

УДК 37.082

Задорожна-Княгницька Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти

ПОНЯТТЯ «МЕНЕДЖЕР ОСВІТИ» У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 [7], професійна підготовка менеджерів освіти належить до галузі знань 07 Управління та

адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент. До цієї ж спеціальності віднесено підготовку усіх фахівців сфери управління, які за аналогічним переліком 2010 р. належали до інших спеціальностей: «Управління персоналом та економіка праці», «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент інноваційної діяльності», «Менеджмент природоохоронної діяльності», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент інвестиційної діяльності», «Управління у сфері економічної конкуренції», «Логістика», «Дорадництво», «Якість, стандартизація та сертифікація», «Управління проектами», «Управління фінансово-економічною безпекою», «Адміністративний менеджмент», «Бізнес-адміністрування».

Об'єднання зазначених вище освітніх програм у межах однієї спеціальності не облишене сенсу, якщо розглядати менеджмент як теорію і практику управління діловими організаціями в ринкових умовах; як управління, зорієнтоване на забезпечення якості послуг; як специфічну галузь наукового знання, професійної спеціалізації та відповідного комплексу технологій соціально значущої групи фахівців з управління – менеджерів [3, с. 46]. Для конкретизації сутності й змісту професійної підготовки фахівців у межах цієї спеціальності виділяють спеціалізації, що є складовою спеціальності, визначається закладом вищої освіти й передбачають профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти [6].

Але детального розгляду потребує професійна підготовка здобувачів вищої освіти спеціалізації «Управління закладом освіти», що базується на специфічних умовах управління у сфері освіти.

Слушною є думка Т. І. Шамової та Т. М. Давиденко щодо прояву особливостей управління закладом освіти у межах трьох його різних інструментів: ієрархії, організації, де основний засіб – вплив на людину згори; культури, тобто цінностей, соціальних норм, настанов, особливостей поведінки, вироблених і визнаних суспільством, організацією; ринку, тобто рівноправних «горизонтальних» стосунків, що базуються на об'єднанні професіоналів, партнерстві в організації спільної діяльності, «купівлі-продажу» продукції й наданні освітніх послуг [10, с. 121]. Специфіка управлінської діяльності виявляється в кожному з названих інструментів, однак найбільшою мірою вона проступає в межах цінностей педагогічного колективу, соціальних норм управлінської діяльності у сфері освіти, що надає їй деонтологічній складовій більшої ваги й значущості, ніж в інших сферах управління.

За умов загального підходу до професійної підготовки менеджера освіти як до представника виключно економічної сфери управління, повністю знеособлюється його діяльність; втрачається сама основа його професійної підготовки, нівелюються морально-правові норми й принципи діяльності саме педагогічного колективу. Отже, поєднання у межах спеціальності «Менеджмент» такої різноманітної за сферою використання та змістом кількості освітніх програм обумовлює необхідність обґрунтування понять «менеджер освіти» та «керівник закладу освіти».

У сучасній нормативній базі з питань підготовки керівних кадрів для управління освітою поняття «менеджер освіти» офіційно не закріплене, однак воно інтенсивно використовується в науковому тезаурусі. Зазначимо, ця дефініція не знайшла у дослідників єдиного обґрунтування.

Так, зазначене поняття широко використовує у своїх наукових розвідках Л. М. Кравченко, яка характеризує менеджера освіти як професіонала високого рівня, освітнього лідера, талановитого організатора педагогічної взаємодії, що володіє конвергентним мисленням, творчими й організаторськими здібностями, наділений владними повноваженнями з боку держави чи власника закладу, професійно керує педагогічним колективом відповідно до мети, місії, освітніх стандартів та соціально значущих педагогічних вимог, забезпечує рентабельність і конкурентоздатність освіти, здійснює моніторинг внутрішнього і зовнішнього педагогічного середовища, проводить маркетинг освітніх послуг, налагоджує ефективні зв'язки з громадськістю, як креативна особистість займається оперативним упровадженням інновацій у практику діяльності закладу освіти [3, с. 15]. Дослідниця фактично відкидає поняття «керівник» як семантично застаріле й обирає цей термін на позначення «представника старої генерації кадрів, який не є професіоналом у сфері управління» [3, с. 45].

Тієї ж точки зору, однак без надмірної категоризації, дотримуються В. Є. Берега, В. М. Гладкова, Н. Л. Коломінський, С. В. Крисюк, В. В. Крижко та О. І. Мамаєва, Л. М. Семененко та ін. Зокрема Л. М. Семененко, аналізуючи термін «менеджер освіти», посилається на думку В. В. Шаркунової, яка зазначає, що цей термін характеризує професійно підготовленого управлінця, а не випадкового адміністратора зі стихійними навичками керівництва [9, с. 6]. Н. Л. Коломінський дає визначення менеджеру освіти як особистості, яка професійно здійснює роботу з вироблення й актуалізації таких психічних станів людей, якостей і властивостей, що стають психологічним підґрунтям їхньої ефективної діяльності щодо досягнення поставленої управлінської мети [2, с. 15].

До використання поняття «керівник закладу освіти (навчального закладу)» тяжіють: Є. С. Березняк, Л. В. Васильченко, Л. І. Даниленко, Г. В. Єльнікова, С. В. Корольок, Е. В. Лунячек, М. Є. Смирнова, Т. М. Сорочан. У наукових працях зазначених дослідників це поняття використовується на позначення особи, яка професійно здійснює керівництво закладом освіти.

Отже, поняття «керівник» відображає управлінську посаду (той, хто керує ким-, чим-небудь, очолює когось, щось [8]), тобто «керівництво» є соціальною характеристикою відносин у групі, перш за все з точки зору розподілу ролей управління і підпорядкування. На відміну від виробничо-економічної професійної сфери, в освіті не існує посади «менеджер». Чинним Класифікатором професій зі змінами (Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.09.2015 №1084) [1] для керівних посад у сфері управління освітою передбачено назви «керівник», «директор», «завідувач».

Окремої точки зору дотримується О. І. Мармаза: угруповання спеціальностей менеджменту в галузі освіти здійснюється за змістом і специфікою професійної діяльності відповідно до трьох напрямів менеджменту: організація як упорядкування й систематизація процесів освіти (цьому напрямку відповідає тип діяльності «управлінець»), керівництво як формування цілей і завдань діяльності в системі освіти і передавання їх підлеглим (цьому напрямку відповідає тип діяльності «організатор»), управління як визначення загальних проблем, аналіз, дослідження, прогнозування, визначення ходу розвитку й функціонування системи освіти в цілому (цьому напрямку відповідає тип діяльності «керівник») [5].

Отже, поняття «менеджер» та «керівник», «директор» відображають управлінську діяльність з певними акцентами на формах її прояву: слово «директор» походить від англійського «to direct» – спрямовувати, направляти, що має і рівнозначний термін «leadership» – лідерство (здатність людини впливати на групи людей чи на окремих осіб з метою досягнення певних, заздалегідь визначених цілей, що відображає роль провідного, спрямовуючого суб'єкта).

Термін «manager» походить від слова «to manage» – управляти, отже, менеджер – це управляючий (працівник, який забезпечує досягнення мети й результативність процесів шляхом створення відповідної структурної впорядкованості, тобто, він є організатором і виконавцем) [4]. Саме у такому значенні поняття «менеджер освіти» використовується в нашому дослідженні.

Окрім того, використання зазначеного терміну обумовлене «Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року №266) [7].

Поняття «керівник закладу освіти» використовується в теорії та практиці освіти на позначення особи, яка займає керівну посаду в закладі освіти.

Література

1. Класифікатор професій із змінами, затв. Наказом М-ва екон. розвитку і торгівлі України від 2.09.2015 № 1084. URL: [http://www.ukrstat.gov.ua/ klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm). (Дата звернення: 15.01.2017).
2. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект). Київ, 2000. 286 с.
3. Кравченко Л. М. Наукові основи підготовки менеджера освіти у системі неперервної педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2008. 526 с.
4. Красовицький М. Директор школи – менеджер чи лідер? *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2000. № 2–3. С. 126–132.
5. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті : дорожня карта керівника. Харків, 2007. 448 с.
6. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.html. (Дата звернення: 15.01.2018).
7. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>. (Дата звернення: 15.01.2018).
8. Публічний електронний словник української мови. URL: <http://ukrlit.org/slovyuk>. (Дата звернення: 15.01.2018).
9. Семененко Л. М. Ціннісно-сміслова детермінація управління навчальним закладом : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. К., 2007. 19 с.
10. Шамова Т. И., Давыденко Т. М. Управление образовательным творчеством в адаптивной школе. М., 2001. 384 с.

УДК 373.3/5.016:070

Нетреба М. М.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВИТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ

Сучасне медіа відгороджують дітей від зовнішнього світу. Вони не прагнуть до розумового і фізичного розвитку, стають пасивними і втрачають той творчий потенціал, який закладений у кожному при народженні.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів**

01 лютого 2019 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

Маріуполь – 2019

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2019. – 262 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 28.01.2019)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Задорожна-Княгницька Л.В., д. пед. н., доцент; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежніков Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 01 лютого 2019 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ

МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

<i>Басенко Г.Н.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНО-ДИАХРОНИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ИССЛЕДОВАНИИ ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ	207
<i>Золотько Ю.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ	208
<i>Mikhajlitchenko L.</i> THE ROLE OF IMAGERY IN VERSE	210
<i>Назаренко Н.І.</i> ГОТИЧНЕ НАЧАЛО І СТИХІЯ ПІДСВІДОМОГО У ПОВІСТІ Г. ДЖЕЙМСА «ПОВОРОТ ГВИНТА».....	212
<i>Олійник С.В.</i> АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИСУДКА ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ	213
<i>Стьопін М.Г.</i> АВТОМАТИЗОВАНИЙ КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЗНАНЬ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	215
<i>Федорова Ю.Г.</i> МОВНА ГРА ЯК ЯВИЩЕ ТА ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ	216
<i>Яблоков С.В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	218

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

<i>Мараховська Н.В.</i> MODERNIZATION OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN THE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC PROCESS OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY	220
<i>Poklad T., Grachova A.</i> LE CARATTERISTICHE FONDAMENTALI DEL DRAMMA DI LUIGI PIRANDELLO	222
<i>Стасенко Є.А.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТЕРАТУРНОЇ ОНОМАСТИКИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ.....	223
<i>Трифонов Г.В.</i> ВПЛИВ ІСТОРІЇ НА ІТАЛІЙСЬКЕ КІНОМИСТЕЦТВО У ХХ СТ.....	224
<i>Tsyrorenko L. G.</i> CARDUCCI NELLA STORIA LETTERARIA E CIVILE D'ITALIA	225

СЕКЦІЯ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

<i>Восевутко Н.Ю.</i> ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ	227
<i>Задорожна-Княгницька Л.В.</i> ПОНЯТТЯ «МЕНЕДЖЕР ОСВІТИ» У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	228
<i>Нетреба М.М.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	230
<i>Павленко Є.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	231
<i>Тимофєєва І.Б.</i> НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	233
<i>Хаджинова І.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ОРІЄНТИРІВ	235